НЕЗАЛЕЖНАЯ ГАЗЕТА ШУМІЛІНШЧЫНЫ

СЬВІТАНАК

Беларусь,
твой народ
дачакаецца
Залацістага,
яснага дня!
М. Багдановіч.

№4 (276) САКАВІК 2020 ГОД

РЫНАК ПРАЦЫ

ВАКАНСІІ СА СЦІПЛЫМ ЗАРОБКАМ

У агульнарэспубліканскай базе Міністэрства працы і сацыяльнай абароны па Шумілінскаму раёну на сённяшні дзень маецца ўсяго 74 вакансій на 40 вольных месцаў. Аклады па-ранейшаму з большага застаюцца сціплымі.

Сярод абноўленых прапаноў па стану на 13 сакавіка 2020 года ў раёне першае месца па традыцыі належыць Шумілінскай раённай бальніцы, дзе заўсёды востра адчуваецца дэфіцыт дактароў і малодшага медперсанала.

Сюды на працу запрашаюць 13 спецыялістаў: тры медыцынскія сястры з аплатай ад 380 да 410 рублёў, чатыры ўрачы-спецыялісты з акладам ад 800 да 1100 рублёў, яшчэ адзін урач патрабуецца ў раённы цэнтр гігіены і эпідэміялогіі (заробак 374 руб.). Тут ёсць адна вакансія бактэрыёлага з акладам у 400 рублёў. Да таго ж Шумілінская раённая бальніца чакае служачых на месцы загадчыкаў. Маюцца тры вакансіі з акладамі па 620 рублёў. А на фельчарска-акушэрскіх пунктах па Шумілінскаму раёну не хапае фельчараў – у вёсках Пабеда, Ляжні і Полькавічы (па 540 рублёў)

Сельская гаспадарка раёна па-ранейшаму шукае найперш высокакваліфікаваныя кадры.

На пасаду галоўнага ветэрынарнага ўрача запрашаюць: саўгас "Ульскі", прадпрыемства "Шумілінскі райагарсервіс" і саўгас "Сіроцінскі з акладамі ад 450 да 650 рублёў. Заатэхнікі патрабуюцца ў "Прыдзвінскім" (заробак 500 руб.), у "Добрынскім" (450 руб.). Заатэхніка-селекцыянера запрашаюць у саўгас "Лаўжанскі , дзе абяцаюць зарплату ў 800 рублёў. Не хапае аператараў машыннага даення ў "Мішневічах", "Прыдзвінскім" і сялянска-фермерскай гаспадарцы "Крыніца", дзе зарплаты даяркам ад 400 да 600 рублёў.

Галоўнага інжынера возьмуць на працу ў ААТ "Сіроцінскім" (зарплата 460 рублёў). Два эканамісты неабходны ў "Прыдзвінскім", "Ляжнях" (па 400 руб.), а ў СФГ "Крыніца" - патрэбен галоўны эканаміст (500 руб.). Інжынер-цеплатэхнік знойдзе працу ў Шумілінскім раённым аддзеле адукацыі (460 руб), інжынер-электрык зможа ўладкавацца ў саўгасе "Ульскім" (380 руб.)

Прадпрыемства Шумілінскае ПМК-70 прапануе дзве вакансіі вальшчыка лесу (па 600 рублёў).

Трактарысты-машыністы патрабуюцца ў "Мішневічах", "Крыніцы" і "Прыдзвінскім", дзе ім абяцаюць заробкі па 400-500 рублёў. Электраманцёр неабходны на Віцебскім камбінаце хлеюапрадуктаў (у падсобнай гаспадарцы "Добрынскае", зарплата 400 рублёў. Ёсць вакансія слесара-сантэхніка ва УП ЖКГ, 450 руб, а слесара-электрыка возьме на працу Шумілінская раённая бальніца, 330 руб.

У сельскія клубы запрашаюць мастацкіх кіраўнікоў, маецца дзве вакансіі ў Слабадскі СДК і Амбрасавіцкі СДК (360-380 рублёў). У культурна-аздараўленчым цэнтры чакаюць інструктара-метадыста (380 руб.), тут ёсць яшчэ адно месца інструктара-метадыста па турызме (на 0,5 стаўкі 380 руб.).

У аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Шумілінскага райвыканкама запрашаюць юрыста з акладам у 350 рублёў. Аддзелу адукацыі неабходны музычны кіраўнік у горпасёлак Обаль, 350 руб., выхавальнік у Слабадскую базавую школу, яслі-сад, 430 руб.

Мясцовае прадстаўніцтва "Белдзяржстраху" мае чатыры вакансіі, сярод якіх патрабуецца і спецыяліст з вышэйшай адукацыяй, зарплаты адпаведна 330 і 510 рублёў.

Па ўсяму відаць, што на Шумілінщчыне, калі пашукаць, то нейкую працу знайсці можна для ўсіх. Хіба што толькі заробкі не ўсім прыйдуцца даспадобы. Самы вялікі аклад з прапануемых вакансій – 1100 рублёў, а самы маленькі – 330 рублёў.

Алесь Шумскі

ПАРТАЛ ТВАЙГО ГОРАДА: HTTP://SHUMILINA.BY

АПЫТАННЕ

ДЫВЕРСІФІКАЦЫІ НЕ ХОЧУЦЬ

Удзельнікі апытання з нашай групы УКантакце абсалютнай большасцю прагаласавалі за тое, што дыверсіфікацыя паставак элетраэнергіі не выраша праблем эканомікі ў Беларусі.

26 удзельнікаў апытання з 31 не гатовы пацярпець паніжэнне ўзроўню жыцця, каб дыверсіфікавалі пастаўкі энергіі.

Пры гэтым вынікі апытання наступныя:

Варыянты прапаноўваемых адказаў былі:

1. Так: 1 голас – 3,27 %
2. Так, але ў разумных межах: 2 галасы – 6. 45%
3. Не: 14 галасоў – 45.16%
4. Дыверсіфікацыя не выраша праблем эканомікі: 12 галасоў – 38.71%
5. Не ведаю: 2 галасы – 6.45%

Усяго прагаласаваў 31 чалавек.

Адпаведна гэта вынікі апытання толькі тых чытачоў, якія вырашылі прыняць удзел у апытанні і яго вынікі не могуць быць рэпрэзітатыўнымі для Шуміліна або раёна.

Дзякуй усім удзельнікам апытання!

Алесь Шумскі

ЭКАНОМІКА

ЗАВОД ПАЧАЎ ПЛЮСАВАЦЬ

Флагман прамысловасці Шумілінщчыны – ААТ «Обальскі керамічны завод» – упершыню за дзесяцігоддзе пачаў плюсаваць і атрымаў чысты прыбытак.

Выпуск прадукцыі ў параўнанні з 2018-м павялічыўся на 8,4%. Асаблівы акцэнт быў зроблены на вырабах, якія карыстаюцца павышаным попытам. Да прыкладу, рэзка ўзрос аб'ём вытворчасці полнотелого цэглы. На 7,7% больш прапанавана спажыўцам папулярнай прадукцыі цэха мастацкай керамікі, на 7,5% дадаўся аб'ём тэнісіта – дэкаратыўнага матэрыялу, які ўжываецца для пакрыцця паркавых дарожак.

Рытмічная і высокапрадукцыйная праца – заканамерны вынік рэканструкцыі і мадэрнізацыі вытворчасці, якія прайшлі напярэдадні. Зачынены маральна састарэлы цэх №1, сучасный робататэхнікі абсталяваны цэх №2. Усё гэта, а таксама пераклад печаў на газ дазволіла зберагчы на 1,5% электраэнергіі больш, чым атрымалася зэканоміць у 2018 годзе.

Сур'ёзны ўклад у працоўныя дасягненні ўнеслі наймальніка-укладчыкаў Аксана Бараноўская, прэсоўшчык Святлана Гулакова, начальнік рамонтна-будаўнічага цэха Сяргей Загнетаў, фрэзероўшчык механічнага цэха Анатоль Іваноў, машыніст экскаватара горнага цэха Дзяніс Мельнікаў.

Па-ранейшаму вострая праблема, якую даводзіцца вырашаць, – гэта збыт ужо гатовай прадукцыі. Перш значная яе частка адгружалася ў Расійскую Федэрацыю. З падзеннем ўнутранага попыту, а таксама ўвядзеннем у эксплуатацыю новых расійскіх цагляных заводаў на складзе ОКЗ пачалі назапашвацца нерэалізаваныя вырабы. У мінулым годзе запасы гатовай прадукцыі ўзраслі на амаль 172% (!). І хоць на гэты паказчык істотна ўплывае сезоннасць будаўнічых работ, сітуацыя тым не менш выклікае трывогу. Сёння маркетынгавая служба прадпрыемства актыўна шукае новыя рынкі збыту, што дазволіць рэалізаваць складскія рэшткі і палепшыць эканамічнае становішча завода.

vitvesti.by

пераклад з расейскай рэдактара

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

ЗМЕНШЫЛАСЯ ПАГАЛОЎЕ

У Шумілінскім раёне на паўтары сотні паменшала колькасць асабістых падсобных гаспадарак грамадзян.

Няўмольныя факты статыстыкі сведчаць: сямей, якія трымаюць асабістую падсобную гаспадарку, з кожным годам становіцца меней.

Па стану на 1 студзеня 2020 года на падворках жыхароў Шумілінщчыны мелася 474 галавы буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 372 каровы, 610 свіней, 82 кані, 324 авечкі, 358 коз, 872 трусянят, 873 пчоласям'і, амаль 13,7 тыс. галоў птушкі ўсіх відаў.

Так, за мінулы год на Шумілінщчыне такіх домаўладанняў паменшала на паўтары сотні. Многія вяскоўцы зараз мяркуюць, што калі патрэбна, то і малочку, і мяса можна купіць у мясцовай краме. Хаця чамусьці трымаюць у асноўным сталыя людзі (пераважна дробную жывёлу) і тыя, хто імкнецца атрымаць ад развядзення, вырошчвання і здачы сельгаспрадукцыі дадатковы прыбытак на сціплай пенсіі.

А цяпер мінулы год стаў рэкордным па змяншэнні пагалоўя кароў у раёне за апошнія 20 год. Калі раней за год меншала на сотню-паўтары галоў, то за 2019 год – толькі на 25. Добры знак. Назіраецца тэндэнцыя прыросту ў насельніцтва зямлі (за 2019 год – плюс 130 га) і дробнай жывёлы: авечак і коз.

Паводле намесніцы начальніка ўпраўлення па сельскай гаспадарцы і харчаванні райвыканкама Наталля Дубіневіч, у 2019 годзе вядзеннем асабістай падсобнай гаспадаркі на Шумілінщчыне займалася 4214 домаўладанняў, у якіх было ў "распараджэнні" 2735 гектараў зямлі. За мінулы год закуплена ў насельніцтва 1105,5 тоны малака (101%).

Як бачна, мінулі тыя часы, калі ў вёсцы на кожным падворку трымалі карову і грамадскія статкі нават невялікіх вёсак налічвалі пад сотню кароў.

У. Прылуцкі

КУЛЬТУРА

НОВАЯ ПЕРАМОГА Ў БЕЛГАРАДЗЕ!

Таленавітая юная вучаніца з Шумілінскай дзіцячай школы мастацтваў Маша Скорынава атрымала другую прэмію на конкурсе таленавітых выканаўцаў у сферы музычнага мастацтва II «Belgorod MusicFest–Competition 2020». На сцэне Белгарадскай філармоніі Марыя бліскуча выканала «Такаціну» Мікалая Капусціна і «Прэлюдыю» Сяргея Рахманінава на II Усерасійскім адкрытым фестывалі-конкурсе для таленавітых выканаўцаў у сферы музычнага мастацтва.

У спаборніцтве прынялі ўдзел больш за сорак юных талентаў ва ўзросце ад 7 да 17 гадоў, якія паспяхова прайшлі завочны відэоотбор, а затым прадэманстравалі сваё майстэрства ўжо на сцэне Белгародскай філармоніі.

Вынікі падвяло кампетэнтнае журы, куды ўваходзілі аўтарытэтныя дзеячы мастацтваў, у тым ліку вядомы джазавы віяланчэліст з Нью-Ёрка Барыслаў Струлёў, а таксама генеральны дырэктар Асацыяцыі лаўрэатаў Міжнароднага конкурсу імя П. Чайкоўскага Андрэй Шчарбак. Акрамя атрымання асноўнай прэміі ў памеры 10 тысяч расійскіх рублёў, пераможца кубка, наша шумілінская піяністка ўвайшла ў лік чатырох прызёраў, якім уручаны сертыфікаты на ўдзел у XI Міжнародным юнацкім конкурсе імя П. Чайкоўскага.

У апошнія гады Марыя Скорынова ўжо неаднаразова брала прэстыжныя ўзнагароды на беларускіх і міжнародных конкурсах. Такі вынік шматгадовай карпатлівай працы ў Шумілінскай дзіцячай школе мастацтваў. Непасрэдна да ўдзелу ў конкурсе таленавітую дзяўчынку падрыхтавала яе педагог па класе фартэпіяна, канцэртмайстар Таццяна Гутарава.

Прэмія ў памеры 10 тысяч расійскіх рублёў, пераможны кубак, запрашэнне на выступленне з сімфанічным аркестрам Белгарадскай філармоніі падчас адкрыцця наступнага канцэртнага сезона, сертыфікат на ўдзел у майстар-класах у Маскве з вядучымі педагогамі.

Дарэчы, у Белгарад Марыю запрасілі пасля завочнага відэаадбору. Аргкамітэт музычнага фэсту апладзіраваў праживанне канкурсантаў і іх суправаджаючых у гасцініцы Белгарадскай філармоніі, а таксама трохразовае харчаванне, што таксама немалаважна.

Алесь Прыбярэжны

ВАЛАНЦЁРСКІ РУХ

ПЕРШЫ КАНТЭЙНЕР

На Віцебшчыне школьнікі падключыліся да ліквідацыі пратэрмінаваных лекаў. З такой ініцыятывай выступілі вучні 3-га класа Шумілінскай СШ № 1 Кірыл Донюш і Арсень Кулікоў, якія ўваходзяць у мясцовае рух «ЭкоБум». Яны заклікалі аднагодкаў і бацькоў праінспектаваць хатнія аптэчкі і прынесці ў школу непрыдатныя медыцынскія прэпараты.

З дапамогай настаўнікаў з "ЭкоБума" хлопцы ацанілі пратэрмінаваную фармацэўтычную прадукцыю, выявіўшы небяспечныя мазі і таблеткі.

А затым школьнікі даставілі іх у офіс віцебскай кампаніі «Витэколайн», якая спецыялізуецца на знішчэнні шкодных рэчываў.

Праведзеная акцыя, перш за ўсё, ставіла сваёй мэтай прыцягнуць увагу да праблемы. Вядома, што ртуць і старыя батарэйкі ўяўляюць небяспеку. Устаноўлены асаблівы рэжым збору і ліквідацыі гэтых прадуктаў. Але мала хто з нас уяўляе, якую шкоду наносяць навакольнага асяроддзі пратэрмінаваныя лекі і адходы фармацэўтычнай прамысловасці. У нас пакуль асобна іх ня сартуюць. Трапляючы з іншым смеццем на звалкі, яны атручваюць глебу і падземныі водамі разносяцца на вялікія адлегласці. Гэта наносіць незаменны ўрон прыродзе. Найбольш уразлівымі для дзеяння лекаў аказваюцца земнаводныя, рыбы, некаторыя жывёлы і птушкі. Сістэмы збору пратэрмінаваных прэпаратаў існуюць ва ўсіх развітых краінах свету.

Першымі ў Беларусі з падобным праектам выступілі лекары паліклінікі №40 Мінска, якія мінулым летам усталявалі ля ўваходу ва ўстанову спецыяльны кантэйнер і сабралі 35 кілаграмаў фармацэўтычных адходаў. Карыснае пачынанне падтрымалі энтузіясты з Баранавічаў і Пінска. І вось зараз гэтая ініцыятыва падхопленая на Віцебшчыне. Чакаецца, што ў хуткім часе першы ў галіне кантэйнер для збору пратэрмінаваных лекавых прэпаратаў з'явіцца ля ўваходу ў паліклініку Шумілінскай ЦРБ.

Алесь Прыбярэжны

З ЗАЛЫ СУДА

УЗЯЛІ ПАД ВАРТУ

Вынеслі прысуд экс-кіраўніку Шумілінскага раёна. Аляксандра Снарова ўзялі пад варту ў зале суда.

У Віцебску 5 лютага абласны суд паставіў кропку ў крымінальнай справе былога кіраўніка Шумілінскага раёна Аляксандра Снарова. 53-гадовага мужчыну абвінавачвалі ў карупцыі, якую ён здзейсніў адразу на пасадзе дырэктара калгасу, а ўжо пазней – старшыні райвыканкама. Снарова далі 4,5 года калоніі ўзмоцненага рэжыму і забаранілі на пяць гадоў займаць кіруючыя пасады.

Па матэрыялах справы, злоўжыванне ўладай і перавышэнне службовых паўнамоцтваў Аляксандр Снараў здзейсніў на пасадзе кіраўніка раёна. А ўхіленне ад пагашэння крэдыту, службовы падлог і атрыманне хабару - яшчэ як быў дырэктарам «Крынак».

Тады, па дадзеных следства, ён прадаў 539 галоў буйной рагатай жывёлы па цэнах ніжэй за сабекошт на суму 213,6 тысячы рублёў. Шкода прадпрыемству склала амаль 188 тысяч рублёў. Яго ж дзеянні, якія ў выніку паставілі «Крынкі» на грань банкруцтва.

На думку пракурора, Снараў "старанна імкнуўся паказаць кіраўніцтву Лёзненскага райвыканкама сваю заможнасць як дырэктара»:

- Абвінавачаны рамантаваў платы, фарбаваў фермы, прыбіраў кароўнікі, патрабаваў ад падначаленых выканання працоўнай дысцыпліны. Гэта значыць ствараў бачнасць дабрабыту прадпрыемства, якое знаходзілася на мяжы банкруцтва. Снараў не вырашаў праблемы прадпрыемства, а толькі спрабаваў іх схаваць і замаскіраваць. Абвінавачаны імкнуўся прадухіліць негатыўную ацэнку сваіх прафесійных якасцяў, прасунуцца па кар'ернай лесвіцы - што яму пасля і ўдалося зрабіць.

tyt. by

Пераклад з расейскай рэдактара

ЗДАРЭННІ

ЗАКУРЫЛА І ЗГАРЭЛА

Неасцярожнасць пры курэнні прывяла да пажару дома і гібелі жыхаркі вёскі Мяхі.

11 сакавіка ноччу ў вёсцы Мяхі Шумілінскага раёна загарэўся прыватны дом

Аб гэтым паведамілі ва УМНС па Віцебскай вобласці.

Пасля прыбыцця ратавальнікаў да месца выкліку будынак быў ужо цалкам ахоплены агнём, часткова абрынуўся дах. На момант узнікнення пажару ў пабудове знаходзілася 42-гадовая гаспадыня жылля.

Падчас тушэння ў адным з пакояў пад пластом абрынуўшыхся будаўнічых канструкцый работнікі МНС знайшлі труп жанчыны.

Агнём быў знішчы дах, паталочное перакрыцце, а таксама пашкоджаны сцены і маёмасць.

Па факце здарэння праводзіцца праверка. Прычына пажару высвятляецца. Паводле папярэдняй версіі, узгаранне адбылося з-за неасцярожнага курэння загінулай.

У ШУМІЛІНЕ ГАРЭЛА КВАТЭРА

На пажары ў Шуміліне было выратавана трое жыхароў, сямёра эвакуіравана.

Днём 17 лютага ў 15-00 загарэлася кватэра па вуліцы Ленінскай у гарпасёлку Шуміліна. Пра гэта паведамілі ва УМНС Віцебскай вобласці.

У задымленай кватэры, размешчанай на першым паверсе, двухпавярховага шматкватэрнага жылога дома ратавальнікі знайшлі траіх жыхароў. Тут знаходзіўся 65-гадовы пенсіянер - гаспадар кватэры і яго госці: 54-гадовы мужчына і 45-гадовая жанчына - абодва непрацуючыя.

Калі ратавальнікі трапілі ў кватэру - усе трое грамадзян спалі, пасля чаго іх вывелі з задымленай зоны ў бяспечнае месца. Затым з-за моцнага задымлення з кватэр вышэйшага паверха было эвакуявана 7 чалавек, з іх 4 дзіцяці.

Пажар ліквідаваны ратавальнікамі МНС. Аднак агонь паспеў знішчыць у пакоі ложак, пасцельныя прыналежнасці, закурыць столь і сцены.

Па факце праводзіцца праверка, прычына пажару высвятляецца. Асноўнай версіяй узнікнення пажару разглядаецца неасцярожнае абыходжанне з агнём пры курэнні.

Сяржук Крупскі паводле матэрыялаў МНС

ПАСЛУГІ І СЕРВІС

ТЭРМІНАЛ ЭЛЕКТРОННАЙ ЧАРГІ

У пачатку студзяня на цэнтральнай пошце гарпасёлка Шуміліна быў усталяваны тэрмінал электроннай чаргі. Такім чынам, навоўвядзенне значана паспрыяла для камфорту і зручнасці шумілінскіх кліентаў. Варта адзначыць, што да гэтага часу падобная сістэма існавала пакуль што толькі ў гарадах.

Цяпер на цэнтральнай пошце новая сістэма працуе наступнай схеме. На маніторы тэрмінала чарговы кліент выбірае патрэбную яму паслугу ("плацяжы", "прыём і выдача паштовых адпраўленняў, пераводы, рэалізацыя паштовак, канвертаў, марак" ці "іншыя паслугі"), забірае талончык і чакае, калі яго запрасяць.

Падчас працэсу наведвальнік зможа нават прысесці і крыху адпачыць на мяккіх канапах, устаноўленых у холе будынка пошты. А калі падыдзе яго чарга, прагучыць аўдыётэкст з нумарам талона, нумар талона з'явіцца на спецыяльным маніторы і на акенцы.

Безумоўна, укараненне такой электроннай чаргі мае рацыю. І кіраўніцтва пошты упэўнена, што стварэнне максімальна камфортных ўмоваў для людзей пры аплаце тых ці іншых паслуг паспрыяе больш эфектыўнай рабоце арганізацыі.

М. Амбросаў

АБ'ЯВА

• Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Світанак» паведаміце рэдакцыі аб гэтым – зрабіце бясплатную падпіску. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэлефануйце.

• Калі прачыталі "Світанак", то калі ласка, перадайце знаёмым.

• Наша газета стала размяшчаецца на партале http://kamunikat.org, дзе зацікаўленыя грамадзяне могуць яе спампаваць са старонкі: http://kamunikat.org/svitanak.html для далейшага выкарыстання яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

БЕЛАРУСЬ У ЧАКАННІ ВЫСПЯТКА

«Лепшае — вораг добрага». Пад такім дэвізам працаваў цэх на «Інтэграле», у якім прайшоў савецкі этап маёй працоўнай біяграфіі. Савецкі Саюз ужо хутка 30 гадоў як знік, але яго прынцыпы арганізацыі жыцця і эканомікі так і не страцілі сваёй актуальнасці.

Калі што і змянілася, дык гэта тэрміналогія. Цяпер модна ўжываць прыметнік «эвалюцыйны». Галоўная яго вартасць — універсальнасць, таму слова можа выкарыстоўвацца для апісання любой грамадска значнай з'явы. Зразумела, калі гэта з'ява запланаваная і ажыццяўляецца зверху.

Усё, што нарадзілася знізу, самацёкам, без найвышэйшага на тое дазволу, прызнаецца рэвалюцыйным. А гэта Майдан! Гэта «каляровая» рэвалюцыя! А паколькі лепш за адзінага палітыка (АП) у рэвалюцыях у Беларусі ніхто не разбіраецца, то даю яму слова: «*Беларускі народ на сваім вопыце ўсвядоміў, што за рэвалюцыяй (усё роўна, якога яна колеру) няма ніякай сілы, акрамя цёмнай. Менавіта таму ён падтрымаў палітыку паступовых пераўтварэнняў і цвёрдых сацыяльных гарантый, мір і парадак у краіне, дысцыпліну на вытворчасці і моцную, эфектыўную ўладу. Уладу, якая здолела стварыць умовы для годнага жыцця і спакойнай працы. Гэта — выбар мудрага народа. Гэта — гістарычны выбар Беларусі*».

«Выбар мудрага народа» аформлены ў рашэннях трох канстытуцыйных рэферэндумаў і пяці Усебеларускіх народных сходаў. Каб не стамляць чытачоў, звярнуся да рэзалюцыі апошняга, пятага сходу, якая ўтрымлівае, у прыватнасці, наступны пункт: «*Заахвочванне ініцыятывы і падтрымка прадпрымальніцтва будуць спрыяць стварэнню новых працоўных месцаў, росту дабрабыту грамадзян і іх самарэалізацыі ў інтарэсах беларускага грамадства*».

Прайшло пяць гадоў. Статыстычныя штогоднікі Белстата даюць нам магчымасць ацаніць, наколькі расквітнела беларускае прадпрымальніцтва, што заахвочваецца моцнай і адначасова эфектыўнай уладай. Прасцей за ўсё гэта зрабіць з дапамогай дынамікі даходаў ад прадпрымальніцтва.

Калі ў 2000 годзе ўклад прадпрымальніцтва ў сукупныя даходы насельніцтва склаў 15,4%, то ў 2015-м — 8,2%. За чатыры наступныя гады гэты паказчык не змяніўся (інфармацыя за 2020 год, зразумела, яшчэ адсутнічае). У лідарах росту ў структуры даходаў аказаліся аплата працы (з 59,8% да 64,3%) і трансферты насельніцтву (з 19,4% да 22,8%).

Такім чынам, нацыі прадпрымальнікаў з беларусаў не атрымліваецца. Больш за тое, статыстыка дэманструе адваротны працэс. З кожным годам сярод эканамічна актыўных грамадзян расце доля тых, хто працуе «на дзядзьку», і тых, хто сілкуецца ад шчадротаў дзяржавы. Імя «дзядзькі» і адначасова галоўнага дабрадзея, што раздае народу хлеб, мяркую, усім добра вядомае.

У тых, хто знаёмы з тэорыяй і практыкай пабудовы беларускай мадэлі, такая дынаміка не павінна выклікаць здзіўленне. Яна — наша ўсё. Без яе ад донара еўрапейскай стабільнасці засталіся б адны ўспаміны.

Каму патрэбныя такія рэформы?

…На думку АП, галоўнай умовай для правядзення паспяховых рэформаў з'яўляецца наяўнасць стартавага капіталу. Іншымі словамі, рэформы — выбар багатых краін, беднякам жа і серадняком лепш за ўсё стаіцца і чакаць. Вось як свой арыгінальны погляд на рэформы адзіны палітык абгрунтаваў у Пасланні–2017: «*У нас няма грошай рызыкаваць, ісці на нейкія рэформы. А раптам правалімся? У Расіі — магчыма. У Кітаі — небяспечна, у іх вялікае насельніцтва. У Амерыцы — магчыма. У Расіі — таму што вялікія рэсурсы. Памыліліся, выправілі. Таму што грошы ёсць. У Амерыцы памыліліся — надрукавалі. Увесь свет за гэта заплаціць. Вы ж разумееце. А мы чым потым дзіркі будзем закрываць? Таму я заўсёды быў акуратны і асцярожны*».

Паспяховыя рэформы пачынаюцца з адказу на пытанне: «Каму гэта трэба?» Але перш, чым на яго адказаць, неабходна дамовіцца наконт таго, што трэба разумець пад рэформамі. І тут магчымыя варыянты… Гістарычны вопыт, аднак, сведчыць, што паспяховымі рэформы бываюць толькі ў тым выпадку, калі вырашэнне пытанняў, якія стаяць перад грамадствам, пачынаюць шукаць на шляхах пашырэння прасторы індывідуальнай свабоды і асабістай адказнасці.

Каму ў сучаснай Беларусі патрэбныя такія рэформы? Гаспадару Палаца Незалежнасці? Няўжо ў яго не хапае дроў для ацяплення кабінета?..

Пытанне адкрытае

Каб распачаць рэформы, эліты павінны спалохацца. Пажадана, спалохацца смяротна. Падобная гісторыя, напрыклад, адбылася з элітамі Прусіі пасля паразы ад Напалеона ў 1806 годзе. Тады Прусія страціла палову насельніцтва і тэрыторыі. Каб выжыць, даволося ствараць масавую прызыўную армію, а для гэтага — вызваляць прыгонных сялян, што, у сваю чаргу, цягнула за сабой цэлы шэраг пераўтварэнняў.

Аднак яны акупіліся сто разоў. Зразумела, не праз год і не праз два. У 1866 годзе, падводзячы вынікі аўстра-прускай вайны, яе пераможца Ота Бісмарк нібыта сказаў: «*Войны выйграюць не генералы, войны выйграюць школьныя настаўнікі і парафіяльныя святары*», — гэта значыць, тыя людзі, якія занятыя фарміраваннем асобаў.

Ці на самай справе прамаўляў «жалезны канцлер» гэты панегірык на адрас настаўнікаў і святароў або аўтарства яму прыпісалі — цяпер ужо ўсё роўна. На іх актуальнасць гэта ніяк не ўплывае.

Расія ж з вайны з Напалеонам выйшла пераможцай. «*І пакуль немцы клалі шпалы і ўзводзілі домны*, — тлумачыць журналіст Канстанцін Гайвароўскі, — *Мікалай І з замілаваным захапленнем пісаў пра Расію, "якая ідзе смела, ціха, па хрысціянскіх правілах да паступовых удасканаленняў, якія мусяць на доўгі час зрабіць з яе наймацнейшую і найшчаслівейшую краіну ў свеце"*». Вось так ціха і дашкандыбалі да паразы ў Крымскай вайне. Цяпер ужо Расія атрымала той «выспятак, што падбадзёрыў», які далі прусакам на паўстагоддзя раней.

Без выспятку, што падбадзёрвае, разлічваць на рэформы не даводзіцца. Але ці стане перавод беларуска-расійскіх адносінаў на рынкавыя прынцыпы такім выспяткам — пытанне адкрытае. Калі не, дык давядзецца чакаць наступнага разу.

Імя гэтага працэсу — РЭ-ВА-ЛЮ-ЦЫЯ

Прыгадаем перабудову. Яна пачалася не праз капрызы канкрэтнага чалавека, хай і надзеленага неабмежаванай уладай, і не пад уплывам інтрыгаў Ракфелераў-Ротшыльдаў. Пасля «гонкі на лафетах» усведамленне, што так далей жыць нельга, апанавала ў Краіне Саветаў усіх. А тут яшчэ цэны на нафту ў шэсць разоў абваліліся.

Склалася сітуацыя, калі не мяняць і не мяняцца было ўжо немагчыма. Неэфектыўнасць сістэмы, якую «будавалі, будавалі і нарэшце пабудавалі», стала відавочная не толькі для будаўнікоў, але і для архітэктараў.

Але тое, што планавалася ў якасці сістэмы рэформаў, як справядліва заўважыў палітолаг Станіслаў Бялкоўскі, выразілася ў «*набор сутаргавых хаатычных спробаў існуючай улады ратаваць сістэму ад краху — пры поўнай адсутнасці ўсведамлення краху гэтай сістэмы на першым этапе перабудовы, калі здавалася, што ўсё лёгка і весела: "больш дэмакратыі — больш сацыялізму"*».

Вось такая праблемка: пакуль крах яшчэ не здарыўся, эліта неабходнасці рэформаў не адчувае, яна распачынае рэформы, калі ўжо позна. Таму няма нічога дзіўнага ў тым, што сітуацыя імкліва пераходзіць у стадыю «працэс пайшоў», г. зн. пайшоў самастойна, незалежна ад намаганняў эліты. Імя гэтага працэсу — РЭ-ВА-ЛЮ-ЦЫЯ.

Згодна з эканамістам Яўгенам Гантмахерам, «*рэвалюцыя — гэта доўгі перыяд бязладдзіцы, гэта перыяд, калі не забяспечваецца законнасць, перыяд, калі не збіраюцца падаткі, калі дзяржава не можа выконваць свае функцыі*». Дадам ад сябе, дакладней, не ад сябе, а ад АП: «*Рэвалюцыя — гэта калі ўлада валяецца ў брудзе*».

* * *

Школьны настаўнік забяспечваў перамогі прускаму «жалезнаму канцлеру». Унёсак беларускага настаўніка ў перамогі АП не меншы, і ўнёсак гэты не абмяжоўваецца працай ва ўчастковых выбарчых камісіях.

Школьны настаўнік — прадстаўнік сацыяльнай эліты, чыя задача палягае ў перадачы практычных узораў паводзінаў з дапамогай прафесійных камунікацый. Калі ў арсенале настаўнікаў сёння мат і рукапрыкладства, дык што нам варта чакаць ад іх учорашніх вучняў, а цяпер «касманаўтаў» у ахоўных шлемах ды ўзброеных дручкамі?

(скарочана)

Сяргей Нікалюк
"Новы Час"

ЗАПОЗЬНЕНАЯ АЛЬТЭРНАТЫВА

ЯК ЛУКАШЭНКА СПРАБУЕ ВЫПРАВІЦЬ УЛАСНЫЯ ПАМЫЛКІ

Аляксандар Лукашэнка правёў чарговую нараду наконт галоўнага сёньня беларускага пытаньня — нафты. Прагучалі новыя нюансы.

Перад самай нарадай адбылася зьмена віцэ-прэм'ера, які адказвае за нафтахімічны комплекс. Лукашэнка застаўся незадаволены працай у крызысны пэрыяд былога чыноўніка, які займаў гэтую пасаду, — Ігара Ляшэнкі. Новы віцэ-прэм'ер Юры Назараў — лясьнік паводле адукацыі і прафэсійнай дзейнасьці. Трэба думаць, цяпер нафтагазавая галіна нарэшце запрацуе як мае быць.

Праводзячы нараду, Лукашэнка кінуў рэпліку, што ўраду трэба зьнізіць залежнасьць беларускай эканомікі ад нафты і дывэрсыфікаваць крыніцы эканамічнага росту. Здавалася б, вось зручны момант памяняць структуру эканомікі, зрабіць стаўку на новыя, больш сучасныя галіны. Аднак гэта было сказана мімаходзь. Галоўны акцэнт рабіўся на тое, каб за ўсякую цану вярнуць нафтаперапрацоўцы ранейшую вагу.

Лукашэнка ня быў бы сам сабою, каб не абурыўся дзеяньнямі замежных партнэраў:

«Асобныя дзяржавы зразумелі, што пры дапамозе вэнтыля на нафтавай трубе выгадныя ім пытаньні вырашаюцца значна лягчэй. Ня думайце, што я намякаю тут толькі на Расею... На жаль, нягледзячы ні на якія ўзаемныя абавязаньні, такая практыка стала стасавацца і ў дачыненьні да Беларусі, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Умовы пастаўкі нафты ва ўльтыматыўнай форме ўвязваюцца зь іншымі праблемамі, якія хоча вырашыць краіна-пастаўнік. Адбываецца гэта без аглядкі на дзейную дагаворную базу і прынцыпы пабудовы нашых адносінаў».

Здаецца, тут Лукашэнка меў на увазе («ня думайце, што намякаю тут толькі на Расею») Казахстан, таксама хаўрусьніка Беларусі ў ЭАЭС і АДКБ. 2 сакавіка намесьнік міністра гандлю гэтай краіны Кайрат Тарэбаеў заявіў, што Казахстан гатовы пастаўляць Беларусі нафту толькі з мытам. І вось гэта абурыла беларускага кіраўніка.

У выступе Лукашэнкі былі элемэнты таго, што можна назваць больш-менш далёкасяжнай стратэгіяй. Але гэта была не стратэгія структурных рэформаў, пра што шмат гадоў кажуць беларускія і замежныя эканамісты, а стратэгія за ўсякую цану захаваць статус-кво. Яе сэнс у тым, каб унікнуць залежнасьці ад аднаго пастаўніка і рабіць акцэнт на дывэрсыфікацыі, на пошуку «доўгатэрміновых альтэрнатыўных крыніц сыравіны».

«Мы самі вінаватыя, што не дывэрсыфікавалі ў свой час пастаўкі нафты. Манапалізм заўсёды прыводзіць да падобных вынікаў», — заўважыў

(працяг на стар. 4)

ЗАПОЗЬНЕНАЯ АЛЬТЭРНАТЫВА

(пачатак на стар. №3)

Лукашэнка. Ён вельмі рэдка прызнае ўласныя памылкі. А вось цяпер прызнаў, хоць і схаваўся за словам «мы». Стаўка на аднаго партнэра, на Расею, прычым ня толькі ў пытаньнях паставак нафты, — гэта сапраўды вялізная памылка і віна Лукашэнкі перад гісторыяй і краінай. Дарэчы, БНФ яшчэ у 1990-я гады прапаноўваў правесьці нафтавы калектар ад Балтыкі праз Украіну да Чорнага мора, каб ня быць поўнасьцю залежнымі ад Расеі.

І вось цяпер Лукашэнка ставіць задачу: «Каля 40%, можа быць, 50% будзем па-ранейшаму купляць нафты ў Расеі (калі Расея захоча), калі канчаткова дывэрсыфікуем. А па 30% можам купляць з партоў Балтыкі і з Адэсы. Гэта будуць тры крыніцы».

І тут ёсьць важны нюанс. Калі пад Новы год сарваліся дамовы з расейскімі кампаніямі і Лукашэнка даручыў ураду шукаць нафту ў іншым месцы, большасьць экспэртаў прыйшлі да высновы, што гэта проста шантаж Расейскай Фэдэрацыі. Маўляў, міне час, паміравца з Расеяй і пра альтэрнатыву забудуць. Магчыма, што насамрэч так і было. Але замірэньне з Масквой не ўдалося, і кіраўнік Беларусі нарэшце гэта зразумеў.

Дык вось цяпер, кажучы пра альтэрнатыўныя пастаўкі нафты, Лукашэнка робіць акцэнт на слове «доўгатэрміновыя» (пагадненьні). «Неабходныя комплексныя і сыстэмныя інфраструктурныя рашэньні. Варта прадумаць магчымасьць рэалізацыі сумесных праектаў з замежнымі кампаніямі — уласьнікамі сыравіны», — кажа ён. І на гэта варта зьвярнуць увагу.

Адным з такіх праектаў, паводле Лукашэнкі, павінна стаць дабудова нафтаправоду да Балтыкі. Існуе стары, з савецкіх часоў, трубапровад, але ён патрабуе рамонту і дабудовы. Лукашэнка прапануе ўзяць танны крэдыт у ЗША (дзяржаўны сакратар Майк Пампэо нібыта сам прапанаваў) і за 1,5-2 гады давесьці гэты нафтапровад да ладу.

Што ж, як вядома, лепш позна, чым ніколі.

Валер Карбалевіч

СТАБІЛІЗАЦЫЯ

СТАБИЛИЗАЦИЯ В НИЩЕТЕ НА СОРОК ЛЕТ?

«Уже несколько лет не смотрю и не читаю выступления наших официальных лиц, — пишет Александр Обухович в БелГазете. — Достаточно их краткого изложения в СМИ, чтобы понять: решение главного вопроса, ликвидации или модернизации «белорусской модели», пока не рассматривается. А мелкая суета по второстепенным вопросам несущественна».

…Лет десять назад эталоном падения я выбрал Гондурас - бедную страну Латинской Америки, без значимых запасов полезных ископаемых, обираемую корпорациями США. Пугал читателя, что тенденции развития ведут нас на уровень Гондураса. Казалось, что падение экономики индустриальной Беларуси на уровень Гондураса – предел развала.

Ан нет. В 2018г. ВВП Гондураса на душу населения почти в 1,5 раза больше, чем в Беларуси, а средняя зарплата – $684 в месяц. Говорить о Польше, странах Балтии вообще не приходится, хотя они пережили и деиндустриализацию, и «шоковую терапию», и массовый отток населения. А сегодня имеют и ВВП на душу населения в три-четыре раза выше, чем у нас, и среднюю зарплату в два-три раза выше. Правда, и роль ЕС в их подъеме нельзя игнорировать.

Причем отставание от наших соседей стало катастрофичным за последние 10 лет. Пока мы топтались на месте в рамках «стабилизации». Подтверждая тезис, что для нас стабилизация экономики чисто монетарными методами – это стабилизация в нищете.

То, что нынешний курс на стабилизацию для страны бесперспективен, подтверждают и последние исследования. Нет смысла анализировать выступления представителей власти: в них испуга перед нажимом России и предвыборной агитации больше, чем логики и расчета. Приходится ориентироваться на оценки независимых экспертов.

…Правдоподобно, но обоснований нет. Значительно важнее сегодня серия исследований ИПМ и BEROC. Которые на современном уровне, с применением цифровых моделей проанализировали возможности сегодняшней белорусской экономики. Кратко их выводы сводятся к следующему:

– Экономика страны подвержена системным рискам. Другими словами, ее состояние неустойчиво, любой серьезный удар способен ее обрушить.

– Структура и технический уровень наших предприятий при самых благоприятных условиях способны обеспечить рост экономики страны на 2% в год. Любой серьезный внешний шок приведет к снижению темпов роста на 0,5% в год и больше. Вплоть до обвала.

Становится ясно, что экономика и по структуре, и по техническому оснащению никаких проблем страны решить не в состоянии. Включая главную: сокращение разрыва в уровне жизни с нашими соседями, у которых темпы роста выше.

С чем нельзя согласиться в их анализе, так это с понятием «риск». Которое предполагает, что событие то ли будет, то ли нет. Ряд событий уже наверняка будут, хотя время их наступления точно и неизвестно. Перечислим главные.

1. Структура и технический уровень большинства предприятий гарантируют их неконкурентоспособность. Объемы производства падают и будут падать.

2. Экономика не создает достаточно добавленной стоимости, чтобы содержать имеющийся государственный аппарат. Масштабное его сокращение неизбежно.

3. Россия проводит политику вытеснения импорта. Для нас существенно:

– Правительство РФ приняло решение о закупке 40 тыс. элитных коров, хотя предложение молока на рынке и сегодня превышает спрос. Вытеснять нас будут беспощадно.

– С вводом в действие завода Claas рынка сбыта внутри РФ недостаточно и для «Ростсельмаша». Нас будут выталкивать любым способом. КамАЗ еще в 2011г. заявил, что готов вытеснить с российского рынка МАЗ, в работе несколько проектов по вытеснению МЗКТ. «Ростсельмаш» вводит мощности по производству 10 тыс. тракторов в год.

– Острейший дефицит квалифицированных кадров вынуждает РФ вести охоту за кадрами на всем постсоветском пространстве. У нас забирают от квалифицированных рабочих и цеховых технологов до главных инженеров предприятий.

4. Продолжает нарастать отток кадров из страны. Тенденция общемировая, изменить ее не получится. Но необходима реформа рынка труда и его оплаты: ключевые специалисты не должны иметь стимулов уехать.

Без кардинального изменения экономической модели распутать весь этот клубок проблем невозможно. Уже сегодня реформы принесут большие социальные издержки. Проведение реформ по принципу «куда рука рынка выведет» чревато просто ликвидацией остатков нашей экономики: реформы требуют времени, а наши ниши на рынках и без того под прицелом. С реформами мы и так опоздали лет на пятнадцать, в ряде отраслей их можно уже не проводить – опоздали навсегда.

А если не приступим к делу прямо сейчас, то с течением времени список таких отраслей будет только расширяться.

(скарочана)

https://gazetaby.com

ЗАРОБКІ

«СЫТУАЦЫЯ СТРАШНАЯ»

Што кажуць бюджэтнікі, атрымаўшы заробкі за люты. Бюджэтнікі абураліся новай схемай выплаты заробкаў яшчэ на пачатку лютага. Міністэрства працы абяцала разабрацца. Свабода пагаварыла зь людзьмі (яны працуюць у бюджэтных і іншых арганізацыях) і даведалася — у сакавіку лепш ня стала.

З новага году заробкі бюджэтнікам пачалі выплачваць адпаведна з новай схемай. У выніку многія заўважылі, што іхныя выплаты ўпалі. У Міністэрстве працы заявілі, што «большасьць фактаў зьніжэньня заробкаў за студзень пры праверцы не пацьвердзілася». Пры гэтым у ведамстве прызналі, што мелі месца «асобныя факты няправільнага налічэньня».

«У лютым лепш ня стала»

Натальля, пэдагог-псыхоляг у дашкольнай установе, расказала, што яе заробак параўнальна з папярэднім месяцам практычна не памяняўся.

«Але параўнальна зь леташнім заробкам розьніца відавочная. У лютым мы атрымалі меней, чым у студзені, хаця не нашмат. Але ў адміністрацыі нам тлумачаць, што коштам нас, спэцыялістаў у дзіцячых садках, дадаюць да мінімальнага заробку тэхнічнаму пэрсаналу.

Таму калі раней я мела надбаўкі за стаж працы, за складанасьць працы, то цяпер усяго гэтага ў мяне няма. Мае грошы, высьвятляецца, налічваюць памочнікам выхавальнікаў, вартаўнікам, каб у іх быў мінімальны заробак. Вось так нам тлумачаць у бухгальтэрыі. У мяне стаж невялікі, але розьніцу я адчула вельмі моцна», — кажа Натальля.

Натальля сказала, што разьліковыя лісты выносіць з працы не дазваляюць. Паводле яе, стаўка псыхоляга — 370 рублёў, а фактычна яна атрымлівае 200-250 рублёў.

«У нас бяз нашага ведама вельмі вялікія сумы забралі на даплаты, а таксама вылічылі „за суботнік“ (адзін працоўны дзень). Але калі палічыць, то „за суботнік“ забралі заробак далёка не за адзін працоўны дзень. Нам пра гэты „суботнік“ нават нічога не сказалі, проста вылічылі па 20-25 рублёў. Мне прынесьлі ведамасьць расьпісацца пра тое, што ў мяне вылічылі. Але я спытала: а што калі я не хачу, калі я хачу выйсьці і адпрацаваць? Мне адказалі, што ўжо вылічылі, а калі я не расьпішуся, то расьпішуцца за мяне».

Паводле Натальлі, у адміністрацыі кажучь, каб пісалі заяву на звальненьне, калі нешта не падабаецца.

«З заробкамі сытуацыя страшная. Мы страцілі ўсё, страцілі надбаўкі. Я вяду дадатковую працу з праблемнымі сем'ямі. У мяне ў калектыўнай дамове запісана, што я за гэта павінна мець 30% ад акладу, але мне іх ніхто ня плаціць. Мне тлумачаць, што на мяне не хапіла грошай. Мы думалі, што ў лютым будзе лепш, але, як паказала практыка, ня стала»…

«Заробак толькі падае, не расьце»

Барыс працуе ў «Менскіх цеплавых сетках». Ён кажа, што ягоны заробак упаў параўнальна зь леташнім на сто рублёў.

«Заробак толькі падае, не расьце. Пытаньне — чаму? У мяне выходзіць каля 600 рублёў. А раней было больш. На такую суму не пражывеш. Нам абяцаюць ужо колькі гадоў па 500 даляраў, а ў мяне атрымліваецца 300 і нават меней. Цэны растуць, патрэбы растуць. Я захоўваю свае разьліковыя лісты за два гады і бачу, што заробак у мяне паменшыўся, хаця разрад не мяняўся, усё тое самае. Магчыма, гэта зьвязана з стаўленьнем начальства, бо гэта бюджэтная арганізацыя, прэміі. Выплацілі 65 рублёў за 23 лютага, кшталту такая жаласная падачка да сьвята. Узровень жыцьця падае і правакуе на нейкія пратэсты», — кажа Барыс…

«Каб зарабляць тыя ж самыя грошы, трэба яшчэ больш працаваць»

Арцём вядзе гурток у адным з палацаў дзяцей і моладзі, працуе на 0,25 стаўкі. Разам з прэміяй яго заробак складае каля 175 рублёў. Але другі месяц запар яго заробак атрымліваецца меншым на 20 рублёў.

«Гэта тыя грошы, на якія я жыву. Выратоўвае тое, што жыву разам з бацькамі. Але шукаю іншую працу, бо на такія грошы пражыць немагчыма.

Нядаўна ў нас быў пэдагагічны сход, на якім нам тлумачылі, чаму ў нас паменшыўся заробак. Гэта было даволі сьмешна, бо сказалі, што заробак не памяняўся, але памянялася налічэньне прэміяльных. Маўляў, раней прэміяльныя былі каля 16%, а цяпер іх паменшылі да 5%. І каб больш зарабляць, трэба рабіць нейкія мерапрыемствы, нейкую дадатковую працу. Высьвятляецца, каб зарабляць тыя ж самыя грошы, трэба яшчэ больш працаваць».

www.svaboda.org

Заснавальнік: Салодкі Сяргей Аляксандравіч
Рэдактар: Шчамлёў Аляксандр Міхайлавіч
Адрас рэдакцыі: 211262, Шумілінскі раён, п/а Амбросавічы.
Тэл. 3-73-74, маб. +375299870742.
Газета выдаецца з верасня 2000 г.
Падпісана да друку 15.03.2020 у 17.20
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.
Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры дапамозе аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.